

ФОАІЕ

пентрѣ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 51.

Luni, 20. Decembrie.

1843.

КЪ ВЪНТЪЛ,

zic de D. I. Maiorескѣ, инспекторѣ скоалелор дин Краіова, ла 21. Ноемврие, кѣнд с'а дѣлѣнѣнѣт дѣнаїтеа Мѣріеї Сале корпѣл професорал де аколо.

Преа дѣлѣнѣте Доамне!

Сѣіреа дѣлѣнѣмеї Воастре не тронѣл Ромѣніеї, а децентат дѣн ініміле фїлор націеї сѣвенїре атѣт де плѣкѣте шї пѣдеждї дѣн вїитор атѣт де вїї, дѣкѣт а стѣзї, кѣ прїлеціѣл дѣкїпѣчѣнеї, че корпѣл професорал де аїчї дѣтѣеа оарѣ, дѣсѣ дѣн кѣратѣ інімѣ шї кѣ тоатѣ мѣлѣнѣіреа, вѣ адѣче, есте кѣ пепѣтїнѣ а пѣле атїнѣе.

Маї вѣртос, преа дѣлѣнѣте Доамне, кѣ апевоїе се ва аѣла алт лок дѣн патріеа поастрѣ потрївїт пентрѣ асемеѣе прївїрї, ва Країова. — Шї веак шї жѣмѣтате се апропїе декѣнд ачест орашѣ, зна дїн челе маї веки капїтале але релѣвїетоарелор Домнїї ромѣнеції се лїпсїсѣ де вѣкѣріеа, де а маї да Ромѣнілор Домнїї дїн сїнѣл сѣѣ. Дѣлѣнѣмеа Воастрѣ сѣнѣтеці чел дїлѣнѣїт, каре дѣпѣт вѣн шїр де ані атѣт де лѣнг, не даці прїлеціѣл де а кѣзѣта дѣнапої дѣн історїеа патріеї шї де а прївїла ачел маре пѣмѣр де Домнїї, карїї дїн

фамїліале Країовеї дѣлѣнѣнѣсе не тронѣл дѣреї, знїї кѣ рара лор вѣртѣте дѣтїпѣрї греле, алції кѣ дѣлѣнѣте шї мѣлѣтѣїтоаре дѣноктїрї дѣн паче, шї знѣл дїпѣтре тоці кѣ одорѣл чел маї преціос знѣї нації, кѣ десровїреа лїмѣеї націонале, шї аѣ тїпѣрїт адѣнк пѣмеле дѣн картае вїедеї націеї, — дѣн апалеле Ромѣнілор. — Прївїнд ачел трекут шї ачестѣ де фацѣ пѣскѣтѣ дїн нѣаа скїмѣаре а лѣкрѣрїлор, треѣе сѣт мѣртѣрїсїт, кѣ по пѣлѣл ромѣн пѣ есте рѣѣ дѣсепнат дѣн картае проведїнѣеї. Кѣчї, де шї фѣртѣнїле веакѣрїлор аѣ ісѣїт пѣ одаѣт дѣн фїрѣл вїедеї націонале амерїнѣнѣнѣе кѣде ре шї дѣрѣпѣларе: дѣсѣ проведїнѣа а децентат дїн кѣнд дѣн кѣнд кѣте вѣ вѣрѣват дїн сїнѣл націеї, каре крескѣт пентрѣ сарчїна са, а децентат аторїцітеле дѣхѣрї, леа дѣнїнѣс дѣнаїте шї а рїдїкат не кѣзѣнда націе.

Треї стадїврї се вѣд дѣсепнате дѣн планѣл ікономїеї дѣмѣнезеенїї пентрѣ вїаѣа попѣлїлор: Патріотїсѣмѣл, релѣѣеа шї націоналїсѣмѣл.

Ачестеа сѣнѣт сїнгѣре елемїнтеле, дѣн каре вїеѣзѣнѣе вѣн попѣл. Дѣн кѣпоащереа лор, дѣн дѣлѣнѣапѣта десѣлїре шї дѣн вїне-кѣмпѣнїта лор аплекаре заче тоатѣ

тайна мъестриеї de а дѣче не зп попѣла destinaѣеа са. Прип челе динтѣѣ доаѣ стадїерї а трекут паѣеа поастрѣ; шї фаптеле не каре стрѣвѣнї поѣрїї леаѣ съ вѣршїт днсефледїї de ачесте дѣѣ еле мїнте, — de драгостеа кѣтре кѣмїнѣл пѣрїатеск шї de кѣлдѣра кѣтре кредїнѣа лор, сѣлт депѣсе дп їсторїе марторе вїртѣѣей лор шї модел стрѣнепоѣмлор.

Ал треїлеа елемаѣлт тревѣеа съ се де ѣепте: сїмѣѣл наѣїоналїтѣѣей; днсеѣ ачеста аваа тревѣнѣѣ de зп кап лѣмїнат шї днѣелент. —

Даѣѣ ачеастѣ эпохѣ а сосїт, даѣѣ о прївїт дп дпѣлѣеа Воастрѣ, шї даѣѣ в'о мѣртѣрїсїт дп фаѣѣ, ачеаста нѣ есте лїнгѣшїсторїе: мѣїестрїа ачеаста нѣ ам кѣвоскѣт'о, нѣ о кѣпоскѣ. Шїм, кѣ вѣтѣшѣм дпалта воастрѣ modestїе; дап есте дп адеѣѣр, е зп сїмѣѣ адѣлн, вїѣ шї пѣтернїк, не каре їнїта нѣл дпкапе, чї кѣ тѣрїе дп днїнѣе афарѣ.

De ачест сїмѣѣ пѣтрѣнс корпѣл професорал, шї пѣрташѣ не мѣрїнїтеї вѣкѣрїї de каре салтѣ асѣѣї їнїмїле тѣтѣлор, кѣ чел маї адѣлн реснект адѣѣе дпѣлѣїмеї Воастрѣ дпкїпѣѣїзне дїп партеа са шї дїп партеа тїперїмеї дпкредїнѣате лї. Предѣїт преа дпѣлѣате Doамне, скѣпнѣл odor дпкредїнѣат мѣїнїлор воастрѣ; кѣпоаѣем че сѣлтем даторїї паѣїеї, патрїеї, тропѣлї; шїм че о съ чеарѣ дела пої дпалтѣл жѣдекѣтор. De ачеа не вом сїлї, ка пїчї паѣїеа, пїчї патрїеа, пїчї тропѣл съ нѣ се дпшеле дп пої; пїчї кѣѣетѣл съ нѣ не мѣстре. Ne вом сїлї а дпсѣфла тїперїмеї прїнченїї леѣей крештїпештї, шї аї фрѣмосѣлї еї морал, зї вом арѣта дрѣмѣл de а се фаче фолосїтоаре

о вом дпѣтѣрї дп кредїнѣѣ, драгосте шї сѣпѣпере кѣтре патрїе шї гѣверн, ка аша съ рѣспѣнѣѣ odїнїоарѣ аѣѣептѣрїеї пѣѣлїкѣлї шї дпалтелор Воастрѣ дорїнѣе.

Прїмїѣї преа дпѣлѣате Doамне ачесте сїпчере мѣртѣрїсїрї шї фїѣї дпкредїнѣаѣї, кѣ чеа маї преѣїоасѣ ретѣпераѣїе а остепелїлор воастрѣ ва фї, кѣлнл вом мерїта дпалта Воастрѣ мѣлѣѣтїре. Ачеста есте крѣѣѣл пострѣ, не каре кѣ змїлїнѣѣ дп депѣнем ла пїчїоареле дпѣлѣїмеї Воастрѣ.

Мѣрїа Са а вїневоїт а респѣнде ачесте:

„Do мпїлор!

Нѣдеждїле, че Dѣмнеавоастрѣ професорїї пѣнеѣї дп мїне, ле преѣѣеск шї а лор дпмплїнїре о дорескѣ; дап нѣ штїѣ, даѣѣ провїденѣа тѣ ва аѣѣта ка съ ле ноѣїѣ дпфїнѣа вреодатѣ. Тот че мїа пѣлѣѣт маї мѣлт дп кѣѣѣлѣл че мї с'а зїс, есте, кѣ вѣ пѣтрѣндеїї de даторїїле сарчїнеї пѣсе асѣпра Dѣмнеавоастрѣ. De ачеаста те вѣкѣрѣ: кѣчї скоала есте обїектѣл дпгрїжїреї теле челеї маї скѣпне, пентрѣ каре о воїѣ шї прїверїа кѣ чеа маї деапроапе лѣаре амїнте. Повѣѣѣїї Dѣмнеавоастрѣ тїперїмеа дѣпѣ прїнчїпѣрїле ачесте, шї вѣ дпкредїнѣеѣѣ, кѣ воїѣ респѣлтї фїештеѣѣрѣїа дѣпѣ пѣртареа са шї дѣпѣ сїлїнѣа че о ва пѣне дптрѣ дпмплїнїреа даторїїлор сале.

Септїментеле, че Dѣмнеавоастрѣ ле хрѣпїѣї пентрѣ паѣїе, воїеск ка съ ле дпмпѣртѣшїїї шї тїперїмеї дпкредїнѣате мѣїпелор Dѣмнеавоастрѣ; днсеѣ тотодатѣ вѣ поѣтескѣ, ка сѣї фачеѣї кѣпоскѣтѣ шї позїѣїа ѣѣрїеї: кѣчї дптр'алт кїпѣ, ачеле

sentimente, nedeltemeiate ne o jzdekать съпътоасъ, потъ съ фие ши вьтъмътоаре.

Ачеаста есте Domnilor, че авеам а вѣ спъне.“

Дѣминекъ, dimineața дн 28. Noembrie, ла 10 часъри, Мъриа Са гътит de дръмъ а ешит дн салъ ши маї днтъиз а пофтит пе тоді ампоіаціи ка съ се поарте къ скъмпътате ши къ чинсте дн постъриме лор: къчи, прекът есте Мъриа Са de вьпъ ши аплекат а къноаште меритъл ши а'л респлъти, орі внде ва фі, пре атъта ла дпн протівъ ва фі аспръ ши чеа маї микъ аватере пъ о ва трече къ vederea.

Дѣпъ ачеаста а кіемат днапнтеа са пе d. I. Maiorескъ, инспекторъл скоалелор ши іа zic зръмътоареле:

„Domnule, дці рекомънд пе тинери-меа сколастикъ, ка пе ачееа, de внде патриа дши аштеаптъ върваці вреднічі. Маї днтъиз de тоате, съ о дивъцаді темереа de Dzeъ: къчи ачеаста есте днчепътъл а тоатъ днцелепчъвнеа, ши орі че дивъдъ-търъ недлтемеіатъ пе темереа de Dzeъ, есте нефолосітоаре, ши вьтъмътоаре. Съї арътаці ши слава стръмошеаскъ дн фаптеле вървацілор челор марі аї паціей: къчи слава стръмошеаскъ есте чел маї вьпъ мижлокъ de а днсъфледі пе тинеріме пентръ фапте фолосітоаре патріей. Днсъ тотодатъ съї арътаці ши грешалеле стръмошилор, дн зрма кърора ам къзът дн стареа, дн каре пе афлъм, ка ашеа съ довъндеаскъ о ікоапъ аdevъратъ de ачееа че ам фост ши сълптем акъм. — Амї паре рѣъ, къ днпрецівърріме аѣ адъс, ка съ пъ почів черчета скоала; dar еѣ ам тоатъ днкредера дн Дѣмніата ши штіѣ къ

поці фаче че требъе; de ачееа, днкъ о-датъ дці маї рекомънд пе тинеріме.“

Дндатъ дѣпъ къвинтеле ачесте Мъриа са с'а пѣс дн каретъ ши а плекат.

КЪВЪНТЪЛ,

zic de Domniшоара Alexandrina Mariеръ, ла 23. Noembrie, кънд Мъриа са а черчетат пенсіонъл de фете дпн Краіова.

Преа днълдате Doamne!

Бъкъриа, de каре с'а пѣтрънс тоатъ цара, пентръ-къ с'а днвреднічіт а доѣдн-ді ла тропъл патріей пе канъл лъминеї ши пе протекторъл кълтъреї, ш'а фост гъсіт днкъ de атъчї дн ініміле тинерілор фе-чїоаре, че крещем дн ачест ашезъмънт, зп креднчос ехо.

Ачеастъ въкъріе преа днълдате Doamne, пентръ пої а ажънс а фї пемърцінітъ астъзі, прпн черчетареа къ каре днълці-меа Воастръ вїневоіці а чпнсті ачест а-шезъмънт. Да, преа днълдате Doamne, въкъриа поастръ есте фъръ марціні: къчи акъм авем о довадъ маї мълт, къ ши а-чест інстїтът ва фї прївегіат de аїчі дн-папнте de о дналтъ днцелепчъвне къреїа крещереа сексълві постръ дї есте скъмпъ.

De ачееа zїоа ачеаста ва ръмъвнеа пе-стеарсъ дпн ініміле поастре, ши пе ва а-дъче тотд'азна ампнте ка сімдїндъне ке-тареа поастръ дн соціетате, sentimente-ле de драгосте, креднцъ ши сълппере, кътре патріе ши кътре преа вьпъл Domnъ, пъ пъмаї съ ле хръпнм дншпне, чї съ ле респъндім ши днпрецівъръл постръ.

Аndoit тъ сімдѣ еѣ порочїтъ, преа

дълъцате Doamne, dăndu-mi-se astăzi de
мълт dorită прілець de а въ рості prin
граїѣ, adănkа mea тълъцмітѣ, пентрѣ дн-
палтѣ фавор, кѣ каре ацї vinevoit а прїи-
мі tradkcia лѣ Belisarie, недлсемпъ-
тоареа пѣргѣ а остепеллор теле дн а-
чест апезѣмѣнт.

Мъртѣрісінд кѣ тоатѣ кърѣценіа кѣ-
цетлѣи, ачесте sentimente, de каре сѣп-
тем пѣтрѣнсе, въ днкредінцѣм преа дн-
пълцате Doamne, кѣ нічї одатѣ пѣ vom
днчета а дълъца фіервїндї рѣгъчвнї ла
Domnѣл Domnilor, ка сѣ въ трїмїцѣ de
сѣс ажѣторѣл сѣѣ дн тоате лѣкрѣрїле че
ведї днтрепрїнде, шї сѣ въ лѣндеаскѣ
анїї віедеї, спре а пѣтеа ферїчі не тоцї
кредїнчолшї сѣпѣшї аї дълъцїмеї Воастре.

КЪРЦІ, ЧІТІТОРІ.

Кърціле каре се тїпѣреск дн врео
лімѣѣ, сѣпнт репрезентантеле адекѣ дн-
фѣцїшѣтоареле літератѣреї націонале, іар
літератѣра не дѣ тѣсѣрѣ дѣпѣ кареа сѣ
поатѣ чїнева жѣдека стареа кѣлтѣреї внѣї
пацїї. Кам кѣте кърці, prin ѣрмаре кѣ-
тѣ днтїндере авеа літератѣра ромѣнѣл дн
времїле трекѣте шї пѣлѣ ла пої днкоаче,
ферїчітѣл доктор Васїліе Поп с'аѣ сіліт
а не арѣта дн Дїсертацїа са деспре тї-
пографїїле ромѣнѣцїї лѣкратѣ кѣ мѣлтѣ
грїжѣ шї тїпѣрїтѣ дн Сївїѣ ла 1858. Че
фелїѣ de кърці шї алте продѣкте літера-
ре шї кам кѣте с'аѣ івїт ла пої дн анїї
аченїї маї дн ѣрмѣ, пѣтем іарѣш афла
маї кѣ днлеспїре дн каталоацеле лїбре-
рїлор Іосїф Романов шї Dīmītrїе Ніка,
кѣм шї дн пѣвлїкѣцїїле літераре че с'аѣ

фѣкѣт шї се фак дн знеле дн фоїле поа-
стре пѣвлїче. Орї каре дн пої ва арѣнка
тѣкар пѣмаї о прївїре вїноарѣ песте пѣ-
тѣрѣл шї фелїѣл кърцілор енїте дн лїм-
ѣа ромѣнѣл, ва фї сіліт а рекѣпоаще сѣ-
спїнѣнд, кѣ пої пѣлѣ дн мїнѣтѣл ачеста
сокотїнд вѣне кѣ реле тот ла вн лок, а-
вем кърці пегте тѣсѣрѣ пѣцїне тїпѣрїте
дн лїмѣа поастрѣ. Іар ачела каре ва лѣа
de а рѣндѣл не лїврарїї, не тїпографїї,
кѣм шї не азкторїї шї tradkкѣторїї de
кърці шїї ва днтреѣа: дѣпѣ кѣт сѣптем
Ромѣнїї de мѣлцї шї літератѣра поастрѣ
de прѣпкѣ, днкаї кърціле че се афлѣ тї-
пѣрїте, се вѣнд вїнїнор? Ел ва лѣа рѣ-
спїнс дела внїї ка шї дела алцїї: ва кър-
ціле поастрѣ се вѣнд фоарте рѣѣ, днкѣт
сѣ ферїаскѣ Dămnezeѣ не орї чїне, ка сѣ
пѣ ажѣнгѣ ла стареа de а се хрѣнї пѣмаї
дн пегѣсторїеа кѣ кърціле, кѣм есте а-
честа ла алте пацїї. — Азїнд асеменеа
плѣнсоаре, ѣрмеалѣ фїреще ка сѣ черче-
тѣм, de вnde vine рѣчеала ачеста кѣтрѣ
літератѣра націоналѣ, о рѣчеалѣ, не ка-
реа орї кѣт с'аѣ сіліт внїї вѣрѣвацїї іѣвї-
торї de пацїа лор а о аскѣнде, спре а
пѣшїї да de гол пѣвлїкѣл, еа пѣ се поате
нега нічї декѣм. Мѣ вецї прекѣрѣма ачї
зїкѣндѣмї: „Шїм чееа че кѣцїцї а не
спїне; дар сѣвѣѣмареа та е дешартѣ, кѣ
претїнзї, ка Ромѣнѣл сѣ факѣ салтѣрї, сѣ
се прекоакѣ фѣрѣ време, сѣ въ чїтеаскѣ
кърціле воастре маї пайнте de че л'ацїї
днѣвѣдат а чїтї.“ — Поате фї, кѣ Двоа-
стрѣ аведї дрептате шї еѣ скрїѣ ачестеа
дндешерт; дѣпѣче днсѣ хѣртїеа есте а-
тѣт de рѣвѣѣтоаре шї кондеїеле анн
сѣгїне, тѣ рог сѣ аведї шї Двоастрѣ
нѣцїнѣ рѣвѣдаре шї сѣ тѣ аскѣлатацї. А-

вем неапъратъ тревъинцъ а не квоаще не пої дпшине, дпн тоате латърме, ка съ пѣ не маї скоацъ алціи окїи.

Еѣ дпчерквндѣтъ а кѣтъ астъдате пѣмаї прїчїнеде пѣцїнеї интересърї пентрѣ лїтератѣра націоналъ, тѣ воїѣ сїлі а цїнеа дпайнтеа окїлор стареа кѣлтѣреї поастрѣ пѣмаї аша кѣм есте, їар пѣ кѣм ар тревѣї съ фїе, їар апої четїторїѣл жѣдече, дакъ авем дрептате а чере маї тѣлт саѣ пѣ.

Кѣнд ворѣвїм де лїтератѣрѣ, пресѣпнѣм шї ачѣеа, кѣ аколо знде сѣнт скрїїторї, тревѣе съ се афле шї четїторї шї дакъ ачѣцї дпн зртѣ пѣ се афлѣ де ажѣнс, атѣчї авем тоатѣ дрептатеа а дптрева, пентрѣ че пѣ? „Деажѣнсѣл“ ачѣста їарѣш еѣ пѣл дпцелег аша, кѣ чїнева съ тїпѣрїаскъ дпн кѣтаре карте 10 мїї есемпларе, не каре съ ле шї вѣпзѣ дптрѣш ап дої; саѣ тїпѣрїнд пѣмаї дѣѣ треї мїї есемпларе, дп ачелаш ап съ фїе сїліт а маї фаче а дѣа саѣ шї а треїа едїцїе де алте дѣѣ треї мїї трѣпѣрї дпн ачѣеаш карте. Фїреце кѣ асемеѣа претензіе ар фї о сѣрїтѣрѣ рїдїколѣ дела пої, кѣ тотѣл неашѣсѣратѣ ла стареа пѣвлїкѣлї пострѣ четїторїѣ, чї потрївїтѣ ла алте падїї маї дпайнтате, кѣм ла Францозї шї Цертанї, знде авем дестѣле пїлде, кѣ дпн маї тѣлте кѣрдї с'аѣ фѣкѣт дп време де 6 пѣлѣ ла 15 апї кѣте 3 пѣлѣ дпн 10 едїцїї шї с'аѣ тїпѣрїт 10 пѣлѣ ла 30 мїї есемпларе ш. а. ш. а. Че съ зїчет дпсѣ, кѣнд ведем, кѣ ла пої дпн кѣрдїле маї неапѣрат тревѣїнчоасе авїа с'аѣ тїпѣрїт 500 пѣлѣ ла 1500 есемпларе, каре апої нїчї дпн 20 апї пѣ с'аѣ пѣтѣт вїнде тоате.

Съ пѣ дптїндем повецїї лѣцїї. Дѣпѣ дпделѣнгѣ шї дптїнсѣ черкаре еѣ афлѣ, кѣ дптре Ромѣнї астъзї сѣнт четїторї де кѣрдї тѣлт маї пѣцїнї, декѣт ар фї кѣ дрептате а чере чел пѣцїн пентрѣ профѣктеле лїтераре маї интересанте шї маї вїне скрїсе. Вїна пѣ о афлѣ дп оатенїї поцїрїї, чї аїреа маї де парте, адекѣ:

1. Дп шкоалеле поастрѣ. Кѣ вѣрвацїї де астъзї а шкоалелор пѣ воїеск а фаче сокотелї; їар чеї маї веки апѣте дпн зпеле пѣрдїї т'ар ерта а фаче о дптреваре: Пентрѣ че Дѣмпнеалор сѣферїа, ка тїнерїмеа дела 16 пѣлѣ ла 20 апї сѣ роадѣ тот пѣмаї мапѣалѣл прескрїс пентрѣ кѣтаре шї кѣтаре клас? Пентрѣ че пѣ ле дпсѣфла гѣстѣл де а маї четї шї алтѣева афарѣ де лекцїѣца кроїтѣ не кѣтева чеасѣрї шї дпкѣ тѣсѣратѣ пѣмаї пентрѣ талентеле де мїжлок пентрѣ ка школарїї зпїї клас съ пѣ рѣтѣїе зпїї де алціи? Двоастрѣ мїацї рѣспѣнде: „Нѣ есте вїне а дѣда не тїнерїме шї ла четїреа алтор кѣрдїї афарѣ де меморїзарѣа чеа сїлітѣ дпн шкоалѣ, кѣчї дпдѣлчїндѣсе еї де лектѣра алтора, пѣ дпвацѣ пентрѣ шкоалѣ,“ — Ох де п'ар дпвѣца нїчї зп тїпѣр пентрѣ шкоалѣ, чї пентрѣ вїацѣ! Кѣ че ацїї рѣспѣнде дпсѣ, кѣнд в'ам арѣта, кѣ маї де а рѣндѣл прїп шкоалеле поастрѣ дпн лїпса кѣпрїндерїї тїнерїлор мїптонїї де фѣзпте кѣ лектѣрѣ фолосїтоаре, алеасѣ фоарте вїне, маї тѣлт пѣмаї класїкѣ*), ачѣїашнї зїтѣ де сїне шї се словодцїї, ла апѣкѣтѣрї де стѣденцїї, ла пѣхарѣ, картофї, аморѣрї ш. а., апѣкѣтѣрї пентрѣ ка-

*) Нѣ спѣркѣчѣїле лѣї Балзак ш. а. ш. а. —

ре Двоастръ ꙗї педепсіаѿи фoарте апар, ла каре аѿи фѿи шї авѿт фoарте маре дрептате, дакъ аѿи фѿи прїчепѿт аї окѿпа некѿрмат, іар фѿїндкъ п'аѿи фѿѿкѿт ачеаста, пѿртаѿи вїна не жѿмѿтате дїп алѿнекърїле врѿстеї тїперещї. Ачеаста е кондїѿїа врѿстеї тїпере, къ дакъ пѿ щїе, саѿ пѿ поате фаче вїне, еа фаче рѿѿ, *segeus in vitium flecti*. Нѿ почїѿ трече ачї къ ве-
dereа о пїлдѿ маї вѿпѿ шї дїп Ардеал. Жїпїтеа школастикъ а Съсімеї апѿме ла Сївїѿ шї ла Брашов, деодатъ къ дѿвѿдареа дѿ класѿла де реторїкъ шї поезїе дѿчепе а шї четї не класїѿїи ѿрманї пѿ дѿ шкоалѿ, чї акасъ дѿ чеасѿрїме челе слободе, атѿнчї кънд школарїї поѿрїї фреакъ ла дѿѿ треї елеѿїї саѿ оде латїне орї гречешї, але кърор дѿлчеаѿѿ преа пѿїїнї о сїмт, дїп каре прїчїпѿ кънд ласѿ еї шкоала, деодатъ пѿрѿсеск шї орї че кълївїаре класїкъ, пептрѿ каре тоатѿ прегѿтїреа лор аѿ фост пѿмаї механїкъ. Апої тотѿш не вїї ка ачешїа дѿ веї дѿфѿмѿрадї къ къчѿла не вѿреке шї спїндѿїї, къ еї сѿпт фoарте прокопсїї. Асемїнеа тїперї шї кънд аѿ ажѿнс бѿрваѿи маторї, нїчї декѿм пѿшї пот дѿкїпвї, къ афарѿ де компендіоареле де прїп класѿрї не каре де атѿнчї лешї вѿндѿсерѿ, маї сѿпт шї алте кърѿї неапѿрат тревѿпчоасе, фѿрѿ але кърор серїоасѿ четїре сѿ пѿ кътезе а зїче, къ аѿ дѿвѿдат шї еї чева. Де аїчї есте, къ авем поедї речї, ораторї неїнделешї, четїторї пѿїїнї. Ънора пѿ леар преа пѿса, дакъ тоате вїбліотечїле дїп лѿме с'ар арде дѿтр'о зї, пѿмаї сѿ рѿмѿїе чел тѿлт кълїндареле шї манѿалеле школастикѿе.

А дѿа прїчїпѿ а речелеї оаменїмор поѿрїї кътрѿ чїтїре о афлѿ кїар дѿ бѿр-

їїле тїпѿрїте ромѿнеѿе. Сѿ пѿ не сѿїїм а тѿртѿрїсї, къ челе маї тѿлте кърѿї ромѿнеѿї ешїте пѿлѿ акѿма сѿпт традѿкѿїї фѿкъте дїп лїмвї стрѿїне, към дїп елїна, франѿеза, ѿermana ш. а. О паѿїе дѿчепѿтоаре п'аре прїчїпѿ а се рѿшїна, дакъ скрїїторїї еї деокамдатѿ сѿпт партеа чеа маї маре пѿмаї традѿкъторї; традѿкѿїа есте вѿл дїп челе маї пѿтернїче мїжлоаче де а не дѿвогѿїї лїмва шї де а о фаче тѿлт маї тѿлдіоасѿ. Дѿтревѿм дѿсѿ къ тот дѿрентѿл, пѿзїтаѿ тоѿї традѿкъторїї поѿрїї регѿлеле традѿчерїї къ дестѿлѿ акѿратедѿ? Ба нїчї зече ишї пѿлѿ акѿма. Чеї маї тѿлїї дїп пої кредем, къ а традѿче вїне есте вѿ лѿкрѿ преа вїнор, дѿдатѿ че щїїм ворвї орї кът дѿѿ лїмвї. Де аїчї вїне, къ ла пої се адеверезлѿ маї тѿлт декѿт ла алїї ачеа зїсѿ італїанѿ, un traduttore e un traditore. — Ам авѿт дѿ тѿлѿ дѿѿ традѿкѿїї ромѿне а вѿлї авѿтор франѿезѿ, фѿкъте де дої ишїї дѿ ачелаш ораш; кътѿ деосевїре пѿвѿмаї дѿ аледереа ворвѿлор сїнонїме шї а фразелор, чї шї дѿ сепсѿл дѿтрег не ла вѿеле локѿрї! Нѿ се 'поате зїче, къ амвеле традѿкѿїї аѿ фост рѿѿ немерїте, атѿта дѿсѿ кътезѿ а дѿтѿрї, къ зна дїп ачелеаш тревѿе сѿ фїе фост грешїтѿ къ тотѿл. Ам деосевїт пої тоѿї пѿлѿ акѿм, къ алфелїѿ се традѿче о карте де щїїнде шї къ тотѿл алфелїѿ продѿктеле поетїче? Ам респектат дѿ традѿчере дѿпрезѿпѿ къ сепсѿл къвїнтелор скрїїторїѿлї тотдеодатѿ шї армонїа лїмвїї поастрѿе? Не ам пѿзїт де а пѿ грѿмѿдї лїмва къ флорї стрѿїне, каре еї пѿї стаѿ вїне, дѿкът се сѿїїеще а ешї къ еле дѿ пѿвїлїк? Апої тотѿш не есте пѿказ,

дакъ оаменіи пощрїи ла чеа дїптьїе фацъ чїтїть арѣнкъ традициїле поастрє дп под саѣ ла пїперїѣ. Ъп прїетїн дп анѣл тре-кѣт пѣшї преѣтѣ а адѣна кѣтева мїї де ворѣе стрѣїне семѣлате прїп кѣрцїле поа-стрє челе традиѣе, де каре дѣнса есте конѣнс, кѣ чеї маї мѣлцї четїторїї карїї пѣ кѣпоск маї мѣлте лїмвї стрѣїне, пѣ ле дпделег нїчї декѣт, ел кѣѣетѣ але тїпѣрї. Еѣ дпсѣ ѣаш сѣѣтѣї ка сѣ ласе ла о парте ачел вокабѣларїѣ (ворѣварїѣ) шї сѣ маї ащепте пѣцїн, пѣлѣ че ар ешї ла лѣмїнѣ шї дїкционарїѣл ромѣно-фран-цозеск а Длор П. Поенарѣ, Ф. Арон шї Г. Хїлл, дѣпѣ каре вом ведеа че вом маї фаче. — Методѣл че се сілеѣе шї D. Елїад а'л дптродѣче шї ла пої, де а дп-вогѣдї лїмѣва маї мѣлт дїп сїне прїп ком-пѣнерї шї дерїѣадїї, доар не ва скѣпа де о мѣлцие де ворѣе стрѣїне. Маї греѣ лѣкрѣ есте а традиѣе фразеле стрѣїне. Аї пощрїї афлѣ вїна дп сѣрѣчїеа лїмѣвї. Дакъ дпсѣ ва кѣѣта орї каре маї фѣрѣ ѣѣѣре де сїне, ва афла кѣ вїна есте дп капѣл пострѣ, кѣ маї нїчї внїї пѣ не кѣ-поаѣет лїмѣва вїне. С'аѣ поменїт ла пої, ка ачеїа, карїї воїеск а лѣкра саѣ а тра-диѣе дп ромѣлеѣе, сѣ факѣ кѣте о кѣ-лѣторїе шї сѣ петреакѣ дп деосеѣїте дї-пѣѣрї не внде лѣкѣїеск ромѣнї? Мѣлцї ѣарѣш дїп пої се дїп преа порочїдї, кѣ аѣ дпчепѣт а дпѣѣѣа маї дпѣѣѣ лїмѣѣ стрѣїнѣ, апої не а мѣлѣса; де ачї вїне, кѣ сѣтепїї пощрїї впеорї аѣ маї вѣне шї маї фѣѣтоасе фразе, декѣт внїї лїтерацї де аї пощрїї. Дптрѣ адеѣѣр, де аш аѣеа фечорї кѣдї патрїархѣл Іаков, нїчї не ѣ-пѣл пѣ л'аш сѣѣерї сѣ шї гѣлгѣїе дп лїм-ѣѣ стрѣїнѣ шї пѣ маї дпѣѣѣ дп а мѣте-

сеї. Am o mie de pilde, кѣ прѣпчїї карїї аѣ дпчепѣт а дпѣѣѣа лїмѣѣ стрѣїне пѣ-маї дп ал опѣѣлеа саѣ ал поѣѣлеа ап, леаѣ дпѣѣѣат не ачелеа ка мѣскѣдї стрѣїнї, дптр'ачеаа ѣѣѣїреа кѣтрѣ лїмѣва нацїоналѣ лї с'аѣ фост сѣдїт де тїмпѣрїѣ шї еї кѣ-ѣетѣ дп лїмѣва сѣпѣтѣ. Атѣта се шї че-ре спре а пѣѣеа зїче, кѣ дпцї кѣпосцї лїм-ѣва, ка сѣ кѣѣеѣї дптрѣнса; атѣнчї фразе-челе челе маї фїреѣшї дпцї вїн де сїне шї пѣ арѣнчї пѣрцїле кѣѣѣтѣлѣї впа песте алта, дпкѣт ѣрекіе сѣ пѣ ле поаѣѣ сѣѣерї. Дїп порочїре лїмѣва поастрѣ дп пѣпѣтѣл ачеста пѣ есте аша педѣтерїтѣ ка фран-цеза шї ка ѣертана, дпкѣт сѣ чеарѣ о хотѣрѣѣѣт ѣртаре а пѣрцїлор кѣѣѣтѣлѣї впа дѣпѣ алта дптрѣ тоате амѣрѣїтеле еспресїї; кѣ тоате ачестеа де мѣлте орї е кѣ тотѣл песѣѣерїт, ка спр. п. дп ромѣ-неѣе сѣ арѣнкѣт верѣѣл токма дп ѣрта констрѣкцїеї ка дп лѣтїнеѣе саѣ петѣеѣе ш. а. Скѣрт традиѣцїа сѣ пѣ фїе пѣмаї верѣѣал, пѣ прѣпчєаскѣ, пѣ механїкѣ. Бїне ар фї, ка маї пайнте де а не апѣка сѣ тра-диѣет, дакъ воїм а фолосї пѣѣлїкѣлѣї по-стрѣ, сѣ лѣѣт дптр'о мѣлѣ орїцїналѣл шї дп алта традиѣцїї фѣкѣте дп алѣт лїмѣѣ шї жѣдекате де челе маї вѣне. Аша чїне вѣеа а традиѣе дїп латїнеѣе не орї каре класїк, сѣ каѣте маї дпѣѣѣѣ традиѣцїї де але петцїлор, карїї не латїнї шї не гремї ѣаѣ традиѣе пѣлѣ акѣт де маї мѣлте орї шї вїне фоарте. Дпсѣѣршїт ар фї де дорїт, ка де традиѣчереа поедїлор сѣ се апѣче ѣарѣш пѣмаї поедї, кѣчї пѣмаї поетѣл поа-те пѣтрѣнде не поет, ѣар алтїптрелеа е театѣ, ка пѣ кѣтѣва традиѣцїеа сѣ се факѣ месерїе тїкѣлоасѣ, кѣт с'аѣ фѣкѣт еа шї пѣлѣ акѣт не ла вѣеле театрѣрї дп Еѣро-

па, unde vezi кь дзрере мълте вккѣдї фоарте вѣне пѣ традѣсе, чи пѣмаї днсеїлате, іакъ-аша. Ної кредем, кь времеа поастрѣ е чеа маї днтокмітѣ пентрѣ традѣчереа класіцілор еліні шї латіні. Дн Молдавo-Ромѣніа се аѣлѣ кп фрѣмос пѣмѣр де літераці, карї кѣпоск лімба елінікѣ вїне шї іарѣш дн Ардеал шї Бѣлат сѣпт карї кѣпоск пе латїна. Фї-ва ачеаста шї песте 20 ані тот аша? Авеи причїнѣ де а пе дндої. Аша дар дакѣ воїм сѣ авеи чїтіторї вѣні, сѣ традѣчем вїне; сѣ дѣм днсѣ — орї шї кѣм — дн мѣна Ромѣнѣлї шї дікціонарїѣ.

3. Нар крѣде чїнева, кѣтѣ скѣдере есте пентрѣ пѣвлїк, кѣмкѣ днп літерації пощрїї вѣні пѣшї пѣвлїкѣ нїчі декѣм, іар алції фоарте пѣціп кѣрціле скоасе де сѣпт тїнарїѣ, ка шї кѣм оаменї ар фї даторї а пресїмці шї а гѣчі, кѣ Длор тїпѣрїрѣ кѣрці. С'аѣ вѣгат де сеамѣ, кѣ мълте кѣрці, ва кїар шї жѣрпале че аѣ ешїт дн Молдавіа, впеле маї нїчі декѣм, іар амтеле авїа ла дої треї ані с'аѣ фѣкѣт кѣпоскѣте дн Цара ромѣнеаскѣ шї пе аїреа. Че пѣ кѣпошї, пѣ поѣтеці, есте зїса латїнѣ; апої тотѣш літерацілор ле каде фоарте кѣ греѣ кѣ аѣ препѣтерапці фоарте пѣціні шї кѣ челе маї мълте жѣрпале, пе кѣнд пѣвлїкѣл авїа прїнсе де весте кѣ с'аѣ пѣскѣт, еле шї мѣрїрѣ. Ла пої Домнілор пентрѣ ка сѣ фачї дестѣї чїтіторї шї ла чеа маї вѣнѣ карте че се ва іві вреодатѣ, се чер The puffugi помпоасе, — де шї пѣ мїнчїноасе, маї мълт ка ла орї каре алт пеам, дѣнѣ каре се поате пѣдѣждї, кѣ мѣлці карї нїчі шїѣ кѣм ласѣ днтр'о сеарѣ зече, дѣвзечї, о сѣтѣ галвенї ла маса де кѣрці, дншї вор фаче помамѣ шї кѣ літератѣ-

ра; мѣлці іарѣш, карї пѣмаї днп тїтѣла кѣрцеї пѣ пот кѣноаще пе че аѣ сѣ деа ванї, деслѣшїндѣлїсе маї вїне, о кѣмпѣрѣ вѣкѣрошї. Днтрѣ адевѣр, пѣ тоці Ромѣні шї сѣпт аша речї кѣтрѣ літератѣра лор, ка ачеї пѣціні, карї дншї лѣарѣ едѣкаціе стрїпѣ шї астѣзї днкѣ сѣпт аплекаці а слѣжї інтереселор стрїне. — —

4. Сѣ о рекѣрѣдем кѣ тоці, кѣ предѣрїле челор маї мълте кѣрці ла пої сѣпт аша де пїпѣрате, днкѣт стаї сѣ казї дн іспїтѣ а крѣде, кѣ, аѣкторїї, традѣкѣторїї, едіторїї шї тїпографїї ш'аѣ пѣс карѣл дн петрїї, ка днп кѣте о карте дѣв сѣшї факѣ старе, кѣнїталѣрї, кѣрці шї іарѣш, кѣ еї ар кѣцета а рѣспѣнді лѣмїна кѣлтѣреї пѣмаї ла чеї вогаці. Мълте кѣрці ешїте ромѣнеції сокотїндѣле прецѣл дѣпѣ коалѣ сѣпт маї скѣмпе де 1/2 дѣвзечерїѣ (1/2 фанц), кѣнд еле сокотїнд кѣ сѣфлет кѣрат атѣт прецѣл днп лоптрѣ, кѣт шї келтѣїала тїнарїѣлї, ар фї пѣлїте фоарте вїне кѣ 5—6 крї арц. коала тїпѣрїтѣ. Се зїче, кѣ дн Молдавo-Ромѣніа сѣпт скѣмпе материалеле, слове, хѣртіе ш. а. Сѣпт шї пѣ преа; прїнципалеле мѣлцѣмїтѣ лѣї Дѣмнезеѣ кѣ пѣ (маї) сѣпт дн Асіа, чї еле фак парте днп Еѣропа шї стаѣ вѣчїне кѣ цѣрїле, unde астѣзї тоате челе черѣте ла тїпѣрїре с'аѣ ефтініт мълт.

Днп тоате ачестеа днкеїем, кѣ пѣвлїкѣл пострѣ чїтіторїѣ се поате фаче мълт маї пѣмѣрос, фѣрѣ ка дѣхѣл де спекѣлаціе сѣ патѣ чева; пентрѣ-кѣ кѣ кѣт о карте, шї жѣрпал аре кѣмпѣрѣторї маї мѣлці, кѣ атѣта шї кѣнїгѣл поате фї маї сїгѣр шї маї mare. — Даціне днсѣ кѣте о карте че ар дндреапта шї ар реформа адѣнк стареа поастрѣ політїкѣ шї соціалѣ шї пої вѣ вои арѣнка прецѣл каре л вѣдї чере. — Б.